

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Пострадянська Україна від незавершеної революції до російсько-української війни (кінець 1980-х рр. - 2017 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовки бакалавр
Спеціальності 032 «Історія та археологія»
Освітня програма «Історія»

Укладач: доктор історичних наук, професор Турченко Ф.Г.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри новітньої історії
України

Протокол №1 від 22 серпня 2018 р.
Завідувач кафедри новітньої історії України

Ф.Г. Турченко
(ініціали, прізвище)

(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою
історичного факультету

Протокол №1 від 29 серпня 2018 р.
Голова науково-методичної ради
історичного факультету

О.Ф. Штейнле
(ініціали, прізвище)

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		нормативна	
		цикл дисциплін загальної підготовки	
Розділів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		1-й	–
		Лекції	
		14 год.	–
		Семінарські	
		14 год.	–
		Самостійна робота	
		62 год.	–
	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Вид підсумкового контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Пострадянська Україна від незавершеної революції до російсько-української війни (кінець 1980-х рр. - 2017 р.)» є підготувати майбутніх спеціалістів до самостійного аналізу актуальних проблем історії України, сформуванню у студентів чіткого розуміння геополітичних інтересів та національних особливостей України як соціального організму.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Пострадянська Україна від незавершеної революції до російсько-української війни (кінець 1980-х рр. - 2017 р.)» є: – акцентувати увагу студентів на актуальних, дискусійних і гострих питаннях і проблемах вітчизняної історії;

- подати події і історичні процеси в Україні у загальноєвропейському контексті;

- дати оцінку наявним в літературі і громадській думці фальсифікаціям, стереотипам і міфологізації історії;

- розглянути процес політичного, соціально-економічного і культурного розвитку українського народу від найдавніших часів і до сьогодення;

- охарактеризувати причини виникнення різних форм української державності;

- простежити формування української народності і нації;

- проаналізувати генезу української національної ідеї;

- висвітлити основні етапи національно-визвольної боротьби українського народу;

- розкрити історичне значення здобуття Україною незалежності;

- окреслити зовнішньополітичні орієнтири України в сучасному світі.

- акцентувати увагу студентів на актуальних, дискусійних і гострих питаннях і проблемах вітчизняної історії;

- подати події і історичні процеси в Україні у загальноєвропейському контексті;

- дати оцінку наявним в літературі і громадській думці фальсифікаціям, стереотипам і міфологізації історії;

- розглянути процес політичного, соціально-економічного і культурного розвитку українського народу від найдавніших часів і до сьогодення;

- охарактеризувати причини виникнення різних форм української державності;

- простежити формування української народності і нації;

- проаналізувати генезу української національної ідеї;

- висвітлити основні етапи національно-визвольної боротьби українського народу;

- розкрити історичне значення здобуття Україною незалежності;

- окреслити зовнішньополітичні орієнтири України в сучасному світі.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

знати:

- основні періоди політичного, соціально-економічного і культурного розвитку українського народу;
- особливості виникнення і розвитку усіх форм української держави;
- передумови національного відродження і хід визвольних змагань за відродження власної державності;
- головні чинники здобуття української національної незалежності.

вміти:

- вести коректну і аргументовану дискусію з актуальних питань історії України;
- користуватися необхідною спеціальною літературою і джерелами.
- аналізувати історичні явища, виділяючи їх причини та наслідки;
- узагальнювати історичні факти і робити висновки;
- визначати значення тих чи інших подій для історичної долі України;
- давати характеристику видатним діячам української історії;
- показувати на історичній карті території українських земель, кордони українських держав та місця основних подій вітчизняної історії.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни «Історія України» передбачає використання досягнень наступних дисциплін:

1. Лінгвістики – при розкритті тем «Найдавніша історія України» та «Ранньофеодальна держава Київська Русь (IX-XII ст.)».

2. Етнології та народознавства – для висвітлення про формування української народності і нації.

3. Соціології – при вивченні соціальних аспектів Визвольної війни українського народу 1648–1654 рр., української національної революції 1917–1921 рр., аналізі масових соціальних рухів XIX-XX ст..

4. Політології та геополітики – для розкриття теми «Україна на сучасному етапі розвитку». вчення навчальної дисципліни «Історія України» передбачає використання досягнень наступних дисциплін:

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ДАВНЯ ТА РАНЬОМОДЕРНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 1. Україна на перехресті цивілізаційних впливів у I тис. до н. е. – перших століттях н. е.

Вплив античної цивілізації на праслов'ян і давніх слов'ян. Поширення елементів державності і цивілізації у Причорноморському регіоні у I тис. до н. е. Роль скифо-сарматського субстрату в активізації суспільного життя племен Подніпров'я.

Слов'янський етногенез. Праслов'яни і давні слов'яни. Письмові свідчення про антів, венедів, склавів. Велике слов'янське розселення III–VI ст. Цивілізаційні контакти з Римською імперією.

Тема 2. Давньоруська культурна і державна спадщина

Державність у східних слов'ян: вітчизняна чи імпортована? Сучасний стан спору норманістів і антинорманістів. Цивілізаційні впливи норманнів, Хозарського каганату і Візантії на східних слов'ян.

Роль Київського і Галицько-Волинського князівств в українському державотворенні.

Русь на міжнародній арені. Європейські зв'язки Русі. Русь і Степ у X–XIII ст.

Християнізація Русі та її цивілізаційні наслідки. Поширення християнських цінностей.

Тема 3. Формування української народності і нації

Формування української народності. Поняття народності, етносу, нації. Питання про так звану давньоруську народність. Критика Погодінської теорії походження українського і російського народів. Формування особливостей української мови.

Походження назв «Русь», «Україна». Походження і зміст термінів «Україна-Русь», «Малоросія», «Новоросія». Поява і укріплення назви «Україна» в якості етноніму. Критика міфологеми «Москва – третій Рим».

Характеристика основних ознак української народності. Антропологічна характеристика. Традиційний господарський уклад. Громадські традиції. Обрядовість. Мова. Психологічний тип. Самосвідомість. Походження і семантика української національної символіки.

Тема 4. Від княжої Русі до козацької України: Україна-Русь другої половини XIV – першої половини XVII ст.

Зміна форм державності: від князівсько-боярської унії до шляхетської республіки. Утворення Речі Посполитої і її вплив на історію українського народу. Трансформація національно-державної еліти. Велич і криза князівських ліній. Соціальна роль шляхти. Проблема «подвійної ідентичності» української шляхти. Козаки і шляхта – вороги-друзі.

Подвійний вплив західного ринку на соціально-економічний розвиток Східної Європи. «Друге видання кріпосництва» у Східній Європі.

Включення українських земель в загальноєвропейський історико-культурний простір.

Українська церква у XIV–XVI ст. Поділ Київської митрополії 1458 р. Православні братства. Берестейська церковна унія: причини і наслідки. Відновлення православної церковної ієрархії. Заснування Києво-Могилянської колегії.

Перші письмові згадки про українських козаків. Причини та передумови формування козацтва як суспільного явища. Територія і час формування.

Господарські заняття і громадський устрій козацтва. Козацьке звичаєве право. Е.Лясота і Г.Боплан про українських козаків.

Особливості ментальності козаків. Козацький лицарський кодекс. Формування козацтва як соціального стану. Козацтво – новий лідер української нації.

Місце козацтва серед інших прикордонних суспільств. Поняття «фронтиру». Внесок українського козацтва у захист Європи від турецької агресії. Міжнародне визнання козацтва. Козацька дипломатія.

Вплив Тридцятилітньої війни на українську історію.

Тема 5. Українська козацька держава Гетьманщина

Формування української державності і нації в ході війни. Різниця в оцінках постаті Б.Хмельницького. Внутрішня і зовнішня політика гетьманського уряду. Історична доля Переяславського договору 1654 р. Війна України і Росії з Польщею 1654–1656 рр. Віленське перемир'я 1656 р. Зносини Б.Хмельницького зі шведським королем.

Руїна. Наростання внутрішніх суперечностей в українському суспільстві. Соціальна демагогія російського уряду. І.Виговський та його політика. Гадяцька угода 1658 р. Розгром російського війська під Конотопом. Розкол Гетьманщини. Чорна рада 1663 р.

«Вічний мир» 1686 р. Остаточне закріплення розчленування України.

Північна війна і Україна. Політика і політичні ідеали гетьмана Івана Мазепи.

Розділ 2. МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТА ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ДОБИ. ФОРМУВАННЯ МОДЕРНОЇ НАЦІЇ І СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ (XVIII – ПОЧАТОК XXI ст.)

Тема 6. Українські землі у складі Російської і Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – в XIX ст.

Централізаторська політика російських імператорів. Обмеження влади лівобережних гетьманів. Зміцнення позицій російських воєвод. Скасування гетьманства в Україні. Ліквідація козацьких полків на Лівобережній і Слобідській Україні. Остаточна ліквідація козацької системи управління і козацького війська.

Підпорядкування української церкви Московській патріархії.
Одержавлення церкви і соціальна закритість духовної верстви.

Слобідська Україна: заселення, адміністративний устрій, управління.
Статус Запоріжжя. Ліквідація Запорізької Січі. Соціальна еволюція козацької верстви.

Утворення намісництв. Приєднання Північного Причорномор'я, Приазов'я і Криму до Російської держави. Утворення Новоросійської губернії. Колонізація Південної України. Приєднання Правобережної України до Російської держави.

Захоплення Галичини і Буковини Австрією та їх становище.
Адміністративний устрій України.

«Великі реформи» в Російській та Австро-Угорській імперіях.
«Наздоганяюча модернізація». Специфіка індустріалізації і урбанізації в Україні. Україна як внутрішня колонія Російської імперії. Трансформація імперій та еволюція національної політики.

Створення Галицької митрополії греко-католицької церкви (1807 р.).
Ліквідація уніатської церкви на Правобережній Україні (1839 р.) і Підляшші (1875 р.).

Тема 7. Українське відродження XIX – початку XX ст.

Формування модерної української нації. Періодизація українського національного руху.

«Весна народів» у Європі. Український визвольний рух у контексті загального «слов'янського пробудження». Вплив російської і польської течії національного руху на українське відродження. Революція 1848 р. в Західній Україні. Роль греко-католицької церкви в національному відродженні. Галицький сейм.

Кирило-Мефодіївське братство. Українофільство 50-х – початку 60-х рр. Хлопоманство. «Москвофіли» та «народовці». «Київська громада» 60-х рр. Валуєвський циркуляр 1863 р. Ставлення українства до польського повстання 1863 р. Наступ реакції на український рух у 70-ті рр. «Комісія з українського питання». Емський указ 1876 р. Суперечності в українстві. «Молода громада». Народництво на Україні.

Політизація українського національного руху. Проект української держави в програмних документах українських політичних партій Західної України та Наддніпрянщини: автономістична та самостійницька перспектива. Микола Міхновський і його «Самостійна Україна».

Українське питання в російській Державній Думі. Українська думська громада. Наступ великодержавного шовінізму в період реакції 1907–1914 рр. Політичні партії в умовах реакції. Товариство українських поступовців. Українське церковне відродження.

Тема 8. Перша світова війна і Україна

Українські землі в планах воюючих сторін. Военні дії на території України. Окупаційна політика російських властей у Галичині.

Ставлення політичних партій та організацій до війни. Посилення самостійницьких настроїв в українськлому національному русі. «Січові стрільці». Союз визволення України.

Інтенсифікація процесів націєтворення в умовах війни.

Тема 9. Українська національна революція 1917–1921 рр.

Піднесення національного руху у березні 1917 р. Українська Центральна Рада і її Універсали: від автономії до самостійності. Війна більшовицької Росії проти Української Народної Республіки. Брестський мирний договір та його наслідки для української державності.

Державницька ідея гетьмана П.Скоропадського. Зовнішньополітичні орієнтири Української Держави.

УНР доби Директорії та ЗУНР: українське державотворення на шляхах радикалізації. Акт злуки ЗУНР і УНР. Взаємини УНР з іншими державними новоутвореннями на теренах колишньої Російської імперії (Білорусь, Молдова, козацькі держави Дону, Кубані і Тереку).

Всеукраїнський православний церковний собор 1918 р. і його рішення. Закон Директорії про автокефалію української церкви.

Причини поразки Української революції.

Розпад імперій і утворення нових національних держав. Міжнародний статус українських державних утворень 1917-1920 рр. Позиція Антанти щодо УНР та ЗУНР. Лінія Керзона. Доля українських земель за Версальським і Тріанонським договорами.

Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Тоталітарні деформації суспільства

Утворення СРСР. Статус України у складі унітарної держави. Посилення переслідувань за політичними мотивами. Масові репресії. Нищення української національної культури.

Надіндустріалізація як засіб зміцнення влади сталінського керівництва. Колективізація як умова надіндустріалізації. Селекція «нової людини». «Культурна революція».

Ціна «великого перелому» і «стрибків». Голодомор 1932–1933 рр.

Анексування українських земель Польщею і Румунією. Політика пацифікації. Національно-визвольний рух у Західній Україні. Організація українських націоналістів.

Умови розвитку українських земель у складі Чехословаччини. Карпатська Україна.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945)

Пакт Молотова-Ріббентропа та його місце у розв'язуванні Другої світової війни. Включення Західної України та Північної Буковини до складу СРСР. Радянізація західноукраїнських земель.

Напад фашистської Німеччини на СРСР. Німецько-фашистський окупаційний режим. Втрати України у війні.

Боротьба українського народу проти загарбників. Дві течії руху Опору в Україні: комуністичне підпілля та ОУН-УПА. Українсько-польські конфлікти. Визволення України від німецько-фашистських загарбників.

Тема 12. Україна у другій половині 40-х – у першій половині 80-х рр.

Зміни державних кордонів. Включення Закарпаття до складу УРСР. Депортація татар та інших народів Криму. Операція «Вісла». Включення Кримської області до складу УРСР.

Голод 1946–1947 рр. Повоєнні репресії. Криза тоталітарного ладу. Початок лібералізації. Дисидентський рух.

Хід «Перебудови» в УРСР. Чорнобильська катастрофа. Перехід до багатопартійної системи. «Народний Рух України». Декларація про державний суверенітет України.

Тема 13. Національно-державне відродження України

Проголошення державної незалежності України. Розпад СРСР і утворення СНД.

Розбудова української державності. Проблеми реформування економіки. Зовнішня політика України.

Революція Гідності 2013–2014 рр. Євромайдан як феномен прямої демократії.

Україна в умовах російської військової агресії. Анексія Криму 2014 р. Російсько-українська війна.

Україна на шляху до асоціації з ЄС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб	сам.роб.			л	с/п	лаб	сам.роб.	
					інд.завд. (при наявності)					інд.завд. (при наявності)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Розділ 1. ДАВНЯ ТА РАННЬОМОДЕРНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ												
Тема 1. Україна на перехресті цивілізаційних впливів у I тис. до н. е. – перших століттях н. е.	7	1			6							
Тема 2. Давньоруська культурна і державна спадщина	9	1	2		6							
Тема 3. Формування української народності і нації	6				6							
Тема 4. Від княжої Русі до козацької України: Україна-Русь другої половини XIV – першої половини XVII ст.	9	2			7							
Тема 5. Українська козацька держава Гетьманщина	10	2	2		6							
Разом за розділом 1	41	6	4		31							
Розділ 2. МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТА ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ДОБИ. ФОРМУВАННЯ МОДЕРНОЇ НАЦІЇ І СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ (XVIII – ПОЧАТОК XXI ст.)												
Тема 6.	5		2		3							

Українські землі у складі Російської і Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – в XIX ст.												
Тема 7. Українське відродження XIX – початку XX ст.	6	2			4							
Тема 8. Перша світова війна і Україна	5	1			4							
Тема 9. Українська національна революція 1917–1921 рр.	7	1	2		4							
Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Тоталітарні деформації суспільства	6		2		4							
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	6		2		4							
Тема 12. Україна у другій половині 40-х – у першій половині 80-х рр.	6	2			4							
Тема 13. Національно-державне відродження України	6	2			4							
Разом за	49	8	10		31							

розділом 2												
Усього годин	90	14	14		62							

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Україна на перехресті цивілізаційних впливів у I тис. до н. е. – перших століттях н. е. Тема 2. Давньоруська культурна і державна спадщина <i>Україна: доісторичні та історичні часи</i>	2
2	Тема 2. Від княжої Русі до козацької України: Україна-Русь другої половини XIV – першої половини XVII ст. <i>Українські землі у складі Великого князівства Литовського та королівства Польського</i>	2
3	Тема 5. Українська козацька держава Гетьманщина <i>Козацька Україна</i>	2
4	Тема 7. Українське відродження XIX – початку XX ст.	2
5	Тема 8. Перша світова війна і Україна Тема 9. Українська національна революція 1917–1921 рр. <i>Україна в 1914-1921 рр.</i>	2
6	Тема 12. Україна у другій половині 40-х – у першій половині 80-х рр. <i>Україна в другій половині XX ст.</i>	2
7	Тема 13. Національно-державне відродження України <i>Проголошення незалежності та еволюція державності</i>	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Давньоруська культурна і державна спадщина <i>Ранньофеодальна держава Київська Русь (IX-XII ст.)</i>	2
2	Тема 5. Українська козацька держава Гетьманщина <i>Козацтво. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.</i>	2
3	Тема 6. Українські землі у складі Російської і Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – в XIX ст. <i>Модернізаційні процеси на українських землях у складі Російської і Австро-Угорської імперій в XIX ст.</i>	2
4	Тема 9. Українська національна революція 1917-1921 рр. <i>Українська національна революція</i>	2
9	Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Тоталітарні деформації суспільства <i>УРСР у міжвоєнні роки</i>	2
10	Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945) <i>Україна в радянсько-німецькій війні</i>	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Україна на перехресті цивілізаційних впливів у I тис. до н. е. – перших століттях н.е. Тема 2. Давньоруська культурна і державна спадщина <i>Зовнішня політика Київської Русі</i>	12
2	Тема 3. Формування української народності і нації <i>Етногенез слов'ян</i>	6
3	Тема 4. Від княжої Русі до козацької України: Україна-Русь другої половини XIV – першої половини XVII ст. <i>Кревська та Люблінська унії</i>	7
4	Тема 5. Українська козацька держава Гетьманщина <i>Дипломатія Запорізької Січі й козаччини</i>	6
5	Тема 6. Українські землі у складі Російської і Австро-Угорської імперій наприкінці XVIII – в XIX ст. <i>Криза кріпосництва та соціальні рухи</i>	3
6	Тема 7. Українське відродження XIX – початку XX ст. <i>Культурницький етап національного відродження</i>	4
7	Тема 8. Перша світова війна і Україна <i>Галицька битва</i>	4
8	Тема 9. Українська національна революція 1917–1921 рр. <i>Дипломатія Української Центральної Ради, Гетьманату та Директорії</i>	4
9	Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Тоталітарні деформації суспільства <i>Місце України у міжнародних відносинах 1921–1944 років</i>	4
10	Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) <i>Рух Опору на території України</i>	4
11	Тема 12. Україна у другій половині 40-х – у першій половині 80-х рр. XX ст. <i>Системна криза радянського ладу в УРСР</i>	4
12	Тема 13. Національно-державне відродження України <i>Зовнішня політика України 1991-2018 рр.</i>	4
Разом		62

8. Види контролю і система накопичення балів

Дисципліна «Історія України» розбита на 2 частини, які відповідають двом атестаціям. Кожна атестація має ряд поточних контрольних заходів. За кожний вид поточного контролю студент отримує бальні оцінки, які сумуються в межах першої чи другої атестації і виступатимуть надалі складовою загальної бальної оцінки за всі атестації дисципліни. Одержання студентом мінімальної бальної оцінки за кожну з двох атестацій є обов'язковою умовою його допуску до екзамену з дисципліни.

Види поточного і рубіжного контролю:

- практичні завдання з кожної атестації у відповідні аудиторні часи (семінарські заняття);
- співбесіда за окремими розділами програмами;
- виконання поточних контрольних роботи;
- підсумковий семестровий контроль (екзамен).

Семінарські заняття (загалом 28 балів)

Виступи на семінарських заняттях оцінюються:

а) послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання фактичного матеріалу, володіння понятійним апаратом, уміння творчо розв'язувати завдання – **7 балів** («відмінно» за національною шкалою);

б) послідовний виклад матеріалу, знання фактичного матеріалу, навички структурних характеристик, володіння категоріальним апаратом, допускається 1-2 неточності у використанні понятійного матеріалу – **5-6 балів** («добре» за національною шкалою),

в) зміст матеріалу викладено частково, з недотриманням в окремих випадках послідовності, студент частково володіє знаннями фактичного матеріалу, при поясненні понять допущено помилки, суть питання в основному розкрита, не зважаючи на зазначені вище упущення – **3-4 балів** («задовільно» за національною шкалою);

г) основний зміст питання не розкрито, студент володіє епізодичними знаннями фактичного матеріалу, суть питання не розкрита – **1-2 балів** («незадовільно» за національною шкалою).

Доповнення та участь у дискусії на семінарському занятті оцінюється у **1-3 балів**.

Письмова робота, що оцінює знання самостійно опрацьованого матеріалу (загалом 10 балів)

Виконана самостійна робота комплексно оцінюється викладачем, враховуючи такі критерії:

- правильність одержаних відповідей;
- суттєве, стисле, доцільне розкриття теоретичного аспекту завдання;
- повнота відповіді.

Усього готується 1 робота протягом курсу.

Поточні контрольні роботи (загалом 22 балів)

Поточні контрольні роботи проводяться з метою діагностики рівня засвоєння теоретичного матеріалу, вивченого протягом аудиторних занять. Поточні контрольні роботи проводяться під час семінарських або лекційних занять.

Загальна кількість робіт – 2.

Екзамен (загалом 40 балів)

Екзаменаційний білет складається з завдань 3 рівнів складності:

1-й рівень – 6 тестових завдань на знання дат та подій, оцінюються у **1 бал** кожне

2-й рівень – 4 завдання на знання термінів і понять оцінюються у **2 балів** кожне

3-й рівень – 2 завдання на визначення навичок та умінь аналізувати, порівнювати, давати характеристики, оцінюється у **13 балів** кожне:

6 балів – знання і розуміння програмного матеріалу в повному обсязі; послідовний, логічний, обґрунтований, безпомилковий виклад матеріалу;

самостійне, впевнене і правильне застосування знань; глибоке усвідомлення зв'язків у навчальному матеріалі; ґрунтовне пояснення закономірностей та характеристика інших зв'язків в історичному процесі; вміле застосування принципів і методів історичного пізнання; опанування навичками джерелознавчого та історіографічного аналізу; вміле формулювання висновків і узагальнень; вміле оцінювання та інтерпретація історичних даних

5–4 бали – знання і розуміння програмного матеріалу в цілому; послідовний, логічний, безпомилковий виклад матеріалу; усвідомлення основних зв'язків у навчальному матеріалі; пояснення закономірностей та характеристика інших зв'язків в історичному процесі; правильне і без особливих труднощів застосування знань в нових умовах; застосування принципів і методів історичного пізнання; формулювання висновків і узагальнень; оцінка та інтерпретація історичних даних; допущення окремих несуттєвих помилок

3–2 бали – знання і розуміння тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дозволяє застосувати наступний програмний матеріал; спрощений виклад матеріалу; усвідомлення окремих зв'язків у навчальному матеріалі; пояснення основних закономірностей та характеристика основних зв'язків в історичному процесі; застосування окремих знань в конкретних умовах самостійно чи при допомозі викладача; застосування окремих принципів і методів історичного пізнання; допущення окремих суттєвих помилок

1 бал – поверхове знання і розуміння основного програмного матеріалу в обсязі, який не дозволяє засвоювати наступний програмний матеріал; непослідовний виклад матеріалу з допущенням суттєвих помилок; невміння робити узагальнення та висновки; невміння застосувати знання у практичній діяльності.

Максимальна кількість балів – **40 балів**.

Для допуску до складання екзамену студент повинен набрати протягом семестру щонайменше **35 балів**.

Заборгованості по семінарських заняттях, самостійній роботі, індивідуальних завданнях студент повинен ліквідувати до закінчення 2-ї атестації.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Незараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бойко О. Історія України: навчальний посібник / О. Бойко. – К. : Академвидав, 2006. – 686 с.
2. Борисенко В. Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ століття: навч. посібник для студ. вузів / В. Борисенко. – 2-е вид. – К. : Либідь, 1998. – 615 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ століття / Я. Грицак. – 2-е вид. – К. : Генеза, 2000. – 356 с.
4. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин (голов. ред.). – К. : Вища школа, 2002. – 430 с.
5. Калініченко В. Історія України. Частина 3: 1917-2003 рр. / В. Калініченко – Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. – 628 с.
6. Кульчицький С.В. Історія України. Повний курс підготовки для вступу до вищих навчальних закладів: довідник для абітурієнтів та школярів / С.В. Кульчицький, Ю.А. Мицик, В.С. Власов. – К. : Літера, 2009. – 528 с.
7. Рибалка І.К. Історія України. Частина 2: Від початку ХІХ ст. до лютого 1917 року / І.К. Рибалка. – Х. : Основа, 1997. – 480 с.
8. Рибалка І.К. Історія України. Частина 1: Від найдавніших часів до кінця ХVІІІ століття / І.К. Рибалка. – Х. : Основа, 1994. – 448 с.
9. Україна крізь віки: В 15 т. / В.А. Смолій (ред.). – К. : Альтернативи, 1998-1999.
10. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця ХVІІІ століття: навчальний посібник / Н.М. Яковенко. – К. : Генеза, 1997. – 312 с.

Додаткова:

1. Дещинський Л.Є. Міжнародні відносини України : історія і сучасність : навчальний посібник для студентів і курсантів вищих навч. закладів / Л.Є. Дещинський. – Львів : Бескид Біт, 2002. – 320 с.
2. Дорошенко Д.І. Нарис історії України / Д.І. Дорошенко. – Львів : Світ, 1991. – 567 с.
3. Друга світова війна в історичній пам'яті України : за матеріалами Українського інституту національної пам'яті / упор. Л. Герасименко, Р. Пилявець. – К.-Ніжин : ПП «Лисенко М.М.», 2010. – 247 с.
4. Енциклопедія історії України : у 10 т. – К. : Наук. думка, 2005–2011.
5. Запорізький рахунок Великій війні. 1939–1945 / Ф.Г. Турченко, В.М. Мороко, О.Ф. Штейнле, В.С. Орлянський [та ін.] ; Ф.Г. Турченко (наук. ред.). – Запоріжжя : Просвіта, 2013. – 416 с.
6. Здобуття незалежності України 1991. Історія проголошення, документи, свідчення : у двох томах. – Житомир : Рута, 2011. – 752 с.
7. Історія України: нове бачення: У 2-х т. / Авт. кол.: О. І. Гуржій, Я. Д. Ісаєвич, М. Ф. Котляр, О. П. Моця, О. В. Русина, В. Г. Сарбей, В. А. Смолій, Ф. І. Стеблій, В. С. Степанков, Т. В. Чухліб; Під ред. В. А. Смолія. НАН України. Інститут історії України. – Т. 1. – К.: Вид-во «Україна», 1995. – 350 с.
8. Магочій П.-Р. Україна : історія її земель та народів / П. Магочій. – Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2012. – 794 с.
9. Переяславська Рада 1654 року: (Історіографія та дослідження) / Редкол.: П. Сохань. – К. : Смолоскип, 2003. – 890 с.
10. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Ф. Тоді. – К. : Вид-во «К.І.С.», 2001. – 142 с.
11. Турченко Ф.Г. Запоріжжя на шляху до себе... Минуле і сучасність в документах та свідченнях учасників подій / Ф.Г. Турченко. – Запоріжжя : Просвіта, 2009. – 367 с.
12. Турченко Г. Проект «Новоросія». 1764–2014 рр.: Ювілей на крові / Г Турченко, Ф. Турченко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – 116 с.
13. Україна-НАТО: питання євроатлантичної інтеграції України. Матеріали інформаційно-просвітицького семінару «Роль суспільства у здійсненні політики євроатлантичної інтеграції України». – Запоріжжя : ЗНУ, 2008. – 34 с.
14. Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К. : Генеза; Запоріжжя : Прем'єр, 2002. – 568 с.
15. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків: У 3 т. / Д.І. Яворницький. – К. : Наук. думка, 1990-1991.
16. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2005. – 584 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua>

2. Ізборник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
3. Історична правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/>
4. Козацтво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cossackdom.com>
5. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/>.
6. Національний університет «Києво-Могилянська академія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukma.kiev.ua>
7. ННБУ ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
8. Сайт Інституту історичних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.franko.lviv.ua
9. Східний інститут українознавства ім. Ковальських [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www-keui.univer.kharkov.ua/>
10. Українська електронна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://exlibris.org.ua/main/index.html>.

Погоджено _____
навчальний відділ
« _____ » _____